

HET BIJBELSE KERNWOORD ‘WERELD’ (IN DE WERELD/ NIET VAN DE WERELD)¹

Om onze plaats te kunnen vinden in de wereld en onze roeping daar naar behoren te kunnen volbrengen, is het nodig, dat wij een bijbelse grondhouding op het spoor proberen te komen en enkele woorden vinden om daarmee die grondhouding aan te duiden met haar grenzen en mogelijkheden. En om tot deze visie op het bijbelse in-/ niet van de wereld te komen, moeten we ons eerst realiseren, hoe de heilige Schrift over de wereld spreekt. Dat laatste is meer dan een model, waarmee de christen vandaag kan werken, het is een beslissend en uitsluitend uitgangspunt.

Het begrip ‘wereld’ in de Bijbel

In de eerste plaats komt het woord kosmos (wereld) in de Bijbel voor als *geschapen werkelijkheid*, universum. De schepping met alles erop, en eraan als een werkstuk van de levende God. De Bijbel waardeert het geschapene, het materiële op zich nergens als het slechte, het lagere, het zondige. Schepping en

zondeval zijn niet twee kanten van dezelfde zaak. De schepping zondermeer staat niet dualistisch los van God, anti (tegenover) God. Zij ligt ook niet pantheïstisch in God, is geen uitvloeisel van God. Noch het één noch het

ander is waar. ²

De wereld is in de Bijbel Gods „tegenover“, grijpbare en tastbare manifestatie van Hemzelf, ‘theatrum Dei’ (schouwspel Gods), terrein voor de ‘gloria Dei’ (de lof des Heeren). Het bestaan van de wereld, haar ontstaan en voortbestaan kan op geen andere manier doorzichtig gemaakt worden dan vanuit de bedoeling van God met die wereld en van de mens, de kroon van de schepping. Deze zijn er namelijk tot Zijn roem en eer. De wereld komt in de Bijbel dan ook vooral voor als menselijke leefruimte

¹ Deze voordracht in een bewerking van een bijdrage van mijn hand in de bundel ‘Op de grens van kerk en wereld’; uitgave Echo-Amersfoort (nr.925).

² De afbeelding is een fresco (1508-1512) van Michelangelo Buonarroti (1475-1564), voorstellende de schepping van Adam; Sixtijnse kapel, Vaticaan. Zie Gen.1:27.

(Gr.'oikoemenè'). Zo is zij het terrein waarop de geschiedenis zich afspeelt.

In de tweede plaats valt het op, dat in de Bijbel het woord wereld soms wel degelijk in de zin van *iets anti-Goddelijks* wordt voorgesteld, maar dan niet krachtens haar schepselmatigheid. Zij is in de machtsgreep van het boze geraakt en wordt er op een demonische wijze door beheerst. De wereld is vervallen aan de macht van de zonde, heeft zich in rebellie afgewend van haar Schepper en is zo 'deze tegenwoordige boze wereld' geworden (Gal. 1:4; Rom. 3:6, 19). Wie haar liefheeft, haat God. Vgl. Joh. 12:31; Gal. 4:3; Kol. 2:8, 20.

De overste van deze 'aeon' (wereldbedeling) heeft een enorme speelruimte. Toch zal hij het niet winnen. De ganse wereld is voor God verdoemelijk met alles, wat haar kenmerkt: de eigenwettelijkheid (autonomie), het losgerukt - zijn van God, het egoïsme. Daarom is de wereld voor de afbraak bestemd. Zij reist het ontzaggelijk oordeel van God tegemoet.

In die laatste crisis zal zij hebben te capituleren voor haar Maker. De voorspelen van dat oordeel openbaren zich nu reeds in de krampen en weeën die over de hele schepping gaan. Het is welhaast met haar gedaan. Let erop, dat deze gang van de wereldgeschiedenis die tenslotte een ondergang zal zijn, niet slechts op rekening van een neutrum, een onpersoonlijke macht kan worden gesteld. Wat zich in de macrokosmos (de wereld in het groot) afspeelt, is projectie van wat er in de microkosmos (het leven van de mens) gebeurt. De mens blijft volop verantwoordelijk voor de gang van zaken op de aarde. Denk aan Genesis 3. Denk aan het getal 666, dat een getal eens mensen is (Openb. 13:18). Zonde is zondemacht, een collectivum. Maar zonde is bovenal zondeschuld en daar is ieder voor zich over aanspreekbaar. Nergens in de Bijbel wordt op een fatalistische wijze over de zonde gesproken als over iets dat de mens niet ontlopen kan.

De geschiedenis van de mensheid is geen komedie, een stuk vermakelijkheid, maar ook geen tragedie, een treurspel waarvan men de ontknoping op de koop toe moet nemen. Als overal de scheuren van het boze doorheen lopen, als de dood als een verderf - zaaiende vijand zijn heerszucht bot kan vieren, als het leven strijd en lijden betekent tot in het dierenleven toe, dan is er maar één ding, dat daarvoor de laatste verantwoordelijkheid draagt, namelijk de zonde van de mens.

Ten derde is het woord kosmos in de heilige Schrift echter ook een woord, dat de geschapen en gevallen wereld aanduidt als een *voorwerp van de liefde van God*. Ondanks haar (af)val, blijft God Zijn schepping trouw. Zijn boog in de wolken is daarvan het bewijs. Maar op Golgotha waar Jezus Zijn leven gaf tot een losprijs voor velen, wordt het ten volle waar ³. ‘Alzo lief heeft God de wereld gehad...’ (Joh. 3:16). Hij schrijft haar niet af. Zij is en blijft, ondanks de overheersing door ‘de overste van deze wereld’ Zijn Rijksgebied, Zijn Koninkrijk. De mensheidsgeschiedenis die hoe langer hoe meer zich in de richting van het verderf ontwikkelt, is ook heilsgeschiedenis, omdat Jezus Christus in de volheid des tijds verschenen is, niet om de wereld te verdueren, maar te behouden.

Hij heeft de tirannie van satan ontzenuwd aan het kruis, de machten onttroond en te schande gezet door de overmacht van Zijn liefde, waarmee Hij goddelozen uit de duisternis roept en rechtvaardigt door Zijn bloed. In Hem is een nieuwe schepping gegeven door Zijn opstanding uit de doden. Daarom ligt de wereld in Zijn doorboorde handen en kan Hij zeggen bij Zijn hemelvaart: ‘Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde...!’ (Matth. 28:18b). Alle dingen zijn aan Zijn voeten onderworpen (Ef. 1:22a). Vgl. Hebr. 2:8. Hij is de laatste Adam (1 Kor.15:45), het Hoofd van Zijn gemeente (de nieuwe mensheid) (Kol.1:18). Wie in Christus is, is een nieuw schepsel (2 Kor. 5:17; Gal. 6:15). Alles is nieuw geworden.

Daarom heeft een balling als Johannes op Patmos niet te wenen, omdat niemand in de hemel noch op de aarde waardig gekeurd wordt het boek van de mensheidsgeschiedenis met zijn zeven zegelen open te breken en dat in te zien. Het Lam heeft dat boek in handen. Zie Openb.5:1vv. Hij leidt de geschiedenis van de mensheid tot haar heerlijk einde. ⁴

— door God gegeven aan Noach en zijn nageslacht als teken en pand in de wereld door God. Het kruis van Golgotha is het teken en pand voor een gevallen schepping.

— de legende van Veronica, de volgeling van Jezus die op Zijn ‘via dolorosa’ het bezwete gelaat van Jezus afdroogde, waarna Zijn afbeelding bleef staan. Het schilderwerk is van Rogier van der Weyden (ong.1445); thans in het kunsthistorisch museum te Brussel.

Degenen, die in Hem begrepen zijn, behoeven niet in paniek te leven, als zij zien, hoe alles door de zonde en de vloek op aarde aangevreten wordt en de overste dezer wereld hoe langer hoe meer heerschappij dreigt te krijgen. Zijn spel is weldra uitgespeeld. De nieuwe kosmos breekt in de oude nu reeds door. Alles kraakt en is in barensood tot nu toe. Vgl. Rom. 8:18vv. Alles roept om de definitieve doorbraak van het Koninkrijk Gods door het eindoordeel heen. Het gaat God uiteindelijk niet slechts om redding van zielen. Het gaat er Hem om, dat de ganse schepping weer Zijn lof zingt. Dat gaat door de afbraak van alles en allen, dat (die) deze wereld toebehoren, heen. Dat bewerkt God door de redding van Zijn gemeente, die uit 'deze tegenwoordige boze wereld' (2 Petr.1:4; 1 Joh.2:17; 1 Kor.7:31). Dat doet Hij door de kracht van Zijn Geest. Daardoor wordt de gemeente weggeroepen als een nieuw mensengeslacht, dat uit de volken verzameld wordt en als een gemeente van kinderen des lichts mag zijn temidden van een boos en overspelig geslacht. Aan die gemeente komt de ganse wereld toe.

'Kritische reserve' (het eerste kernwoord voor een christelijke levenshouding)

Vanuit deze bijbelse gegevens moeten we nu proberen enkele woorden te vinden, die een christelijke levenshouding zouden kunnen typeren en waarmee we ons voordeel kunnen doen voor *onze positiebepaling in de wereld*, waarin wij staan. Laten we met twee woorden spreken om te beginnen. We houden er straks toch maar één over.

In de eerste plaats zou ik de plaats van een christen willen typeren met het woord: *kritische reserve*. Een gelovige kan zijn plaats in het leven tenslotte niet waarden als een boos lot, dat over hem geworpen is en waar hij zich wanhopig, vertwijfelend aan alle vaste waarden en daarom maar heldhaftig doorheen moet slaan, totdat hij er (gelukkig) uit verlost wordt. Het christenleven kan niet onder woorden gebracht worden op de manier van een wanhoopsfilosofie, van 'sein zum Tode'.

Maar dat betekent toch niet, dat het leven van de gelovige enkel „Weltbejahung" (een ja tegen de wereld) is. Er zijn minstens twee redenen te noemen, waarom hij met een kritische reserve in het leven zal hebben te staan. Wij moeten namelijk niet over het hoofd zien, dat de zonde meer dan een vevlek op een kostuum is, die men met één of ander reinigingsmiddel wel even verwijderen kan. Een algemene kwaal is in huidige theologische beschouwingen, dat *de ernst van het karakter van de zonde zwaar wordt onderschat*. Hoeveel verantwoordelijkheid wij ook aan de (gevallen) mens toekennen, één ding is duidelijk, namelijk dat hij het in het zondigen zover

gebracht heeft, dat hij daar hier en nu nooit meer geheel vanaf komt. Hij, in wiens leven de zonde (-schuld) de genadeslag heeft gekregen, roept levenslang: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods' (Rom. 7:24).

Is dat persoonlijk zo, zelfs nadat God Zijn genade aan de mens verheerlijkte, hoeveel te meer is dat zo in de wereld die in het boze ligt. Stel, dat het zo zou zijn, dat door de Evangelieprediking alle mensen in Christus zouden geloven, dan nog is de nawerking van de zondemacht zo groot, dat we geen paradijs van enkel vrede en gerechtigheid op aarde zouden hebben. Dat laatste komt er alleen in de weg van het herstel aller dingen (de wedergeboorte van de schepping) na de oordeelsdag. Vgl.Ef. 1:10. Hoeveel temeer geldt dat, nu wij uit Gods Woord weten, dat het wel een grote schare zal zijn, die de zaligheid zal beërven, maar dat de gemeente van God zich in de geschiedenis steeds openbaart als een klein kuddeke.

Met andere woorden de doorzuring van al het bestaande door de zonde, de rebellie en hoogmoed van de mens, zal alleen maar hand over hand toenemen. Er zijn velen antichristen geworden (1 Joh.2:18). Straks is er de samenballing van de Antichrist. En naarmate de wetenschap, de techniek, enz. zich excelsior ontwikkelen, naar die mate zal de wereld zich in feller haat, opzienbarender dan ooit als de grote tegenspeler van God kunnen openbaren. Dat is een angstaanjagende ontwikkeling.

Niemand zal willen beweren, dat wij ons maar moeten onthouden van het bedrijven van wetenschap, omdat deze goeddeels in handen van het ongeloof gevallen is. Ik meen, dat het een wettig verlangen is van een jongen in Aziatische landen, die christen is en één of andere vorm van wetenschap wil gaan bedrijven, om een plaats te krijgen aan een universiteit, ook al wordt hij voortdurend op de vingers gekeken, of hij wel past in het economische en politieke systeem.

Ook geloof ik, dat we niet zondermeer kunnen zeggen, dat we de uitvinding van de stoommachine moeten afzweren, zoals (volgens F. de Graaff) de oude Grieken, die met deze technische mogelijkheden op de hoogte waren, dat zouden hebben gedaan, omdat zij wisten, dat dit het begin was van totale decadentie. Toch geloof ik (en daarin val ik een profetische geest als die van dr. W. Aalders bij), dat de wetenschappelijke en technische ontwikkelingen in steeds sterker mate de machtsmiddelen zullen blijken te zijn van politieke en economische systemen, waarin de christelijke godsdienst als het zoethoudertje

gebannen wordt. De zonde woelt door de structuren heen en sleurt steeds meer met zich mee.

Dat is de eerste reden om kritisch gereserveerd in het leven te staan. Ik zou er alleen aan willen herinneren, dat we dan juist ter wille van deze kritische gereserveerdheid er midden in moeten blijven staan. Als er geen terrein is, waarvan Christus niet kan zeggen: 'Het is van Mij', dan zal ook op het terrein van de wetenschap juist de stem van Christus moeten worden gehoord, ook al zal het hoe langer hoe meer blijken te zijn de stem van een roepende in de woestijn. Tot het laatste moment in de wereldgeschiedenis zullen wij in profetische kracht de wereld hebben terug te roepen van haar heilloze en dwaze weg. En als wij de uitdaging van die wereld niet uit de weg willen gaan (en dat zullen we niet kunnen), dan hebben wij ook wetenschapsmensen nodig, die gepaste antwoorden geven kunnen en wegen wijzen mogen, die beter zijn.

Deze kritische gereserveerdheid, waarmee wij in de wereld staan, kan ons ook bewaren voor

- a) overspannen verwachtingen; en
- b) krampachtig wetticisme.

Het één hangt vaak met het andere samen. Wanneer wij de ernst van het karakter van de zonde en de ontwikkeling van de geschiedenis onder leiding van de overste dezer wereld niet duidelijk in het vizier hebben, laten we ons zo gemakkelijk verleiden om mee te doen aan de vaak demonische roep om structuurvernieuwing d.m.v. revolutie, opdat wij met de nodige haast (anders bestaat de wereld straks niet meer) en met een overspannen fanatiek geweld de wereld zouden redden van haar ondergang en een paradijs op aarde zouden krijgen, waarin vrede en gerechtigheid heersen. In een kritische reserve kunnen wij op zijn best hoop hebben, dat God ons wil gebruiken om een rem te zijn op de ontwikkeling van de wereldgeschiedenis in de richting van de Antichrist.

Om nog een andere reden zullen wij niet mee doen in de roep om revolutionaire structuurvernieuwingen. En dat is tegelijk de tweede reden voor ons kritisch gereserveerd staan in de wereld. Nog even afgedacht van de zondige doorgisting van de structuren is het voor een christen, vanuit het Nieuwe Testament gezien, onmogelijk om dit leven te aanvaarden als de enige kans om God te dienen. Hoewel 'elk schepsel van God goed is, met dankzegging genomen zijnde' (1 Tim. 4:4), is het schepselmatige echt toch niet het enige.

Wij worden in het Nieuwe Testament herhaaldelijk opgeroepen om te bezitten als niet bezittende en de wereld te gebruiken, doch niet te misbruiken. Al het bestaande is voorlopig. Neem het letterlijk: het loopt voor de nieuwe hemel en nieuwe aarde uit. Al het bestaande is niet-absoluut. *De gedaante dezer wereld gaat voorbij*. 'Wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen, en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont' (2 Petr. 3:13). Zelfs 'die vrouwen hebben, moeten zijn als niet-hebbende'. Vgl. 1 Kor.7:19vv.

In verband daarmee heeft men wel gesproken over 'innerweltliche Askese'. Ook in die zin is een gelovige niet van de wereld, dat hij de op zichzelf goede schepping zou vergoddelijken. Het Koninkrijk van God is wezenlijk meer dan een boterham met spek voor alle mensen, ook al zouden alle mensen die onder dank aan God ontvangen. De vreze des Heeren heeft zijn gestalte in het dienen van de naaste. En dat is dan vaak de beker koud water, het lenigen van de noden van de medemensen. Maar het wezen van de vreze des Heeren heeft zijn eigen inhoud. Zij richt zich op God. Zij bestaat in een onuitsprekelijke blijdschap in de God der genade, in Zijn gemeenschap. Daarom kan de verhouding God-mens niet uitgezet worden op de lijn van de intermenselijke verhoudingen. Daarom kan theologie niet opgaan in ethiek of vormingswerk. Het heil gaat niet op in het aardse. Het heil is geen functie van de samenleving.

Ik meen, dat daarom de politieke en maatschappelijke geëngageerdheid in het Nieuwe Testament veel minder aanwezig is dan men ons wel eens heeft willen doen geloven. De politiek en de maatschappij komen in het Nieuwe Testament amper in het gezichtsveld. En komen ze in het gezichtsveld, dan krijgen we de raad om ons te onderwerpen, te dragen en te verdragen. Denk aan Romeinen 13: 'Alle ziel zij de machten over haar gesteld onderworpen...'. En daarbij bedenken we, dat in de tijd, waarin Paulus dit schreef de Romeinse overheid zich steeds meer ging ontwikkelen in de richting van het beest uit Openbaring 13, dat de christenen zou vervolgen en doden. Waar wordt in het Nieuwe Testament de oproep gehoord om per revolutie (of ook zonder dat) het juk der slavernij af te werpen? Iedereen zal toch willen erkennen, dat het instituut van de slavernij een barre sociale misstand is, waaraan christenmensen wel wat mogen doen.

Hoe dat allemaal kan? Omdat de eerste christenen ervan overtuigd waren, dat de gedaante van deze wereld voorbijging. En omdat zij een betere hoop hadden dan die van de wereld, ook als zij voor de

leeuwen geworpen werden, ook als zij zuchtten onder het juk van hun heren als slaven. Deze kritische gereserveerdheid maakt ons als het goed is, geduldig. Het christenleven is vaak lijden. Het is uitzien naar boven niet slechts naar voren (naar de toekomst).⁵

Levende hoop (tweede kernwoord voor een christelijke levenshouding)

Betekent dat dan, dat vanwege deze kritische gereserveerdheid de beste oplossing voor de christen toch maar het klooster is? Wereldmijding of/ en hoop op een spoedig einde? Nee, het tweede woord dat we zullen moeten gebruiken om de levenshouding van de christen aan te duiden, is het woord hoop, levende hoop.

De schepping wordt in het geloof niet afgeschreven. Er wordt juist uitdrukkelijk gesproken over een nieuwe schepping, waarvan de omtrekken in deze bedeling reeds zichtbaar worden. Die nieuwe schepping is met Christus gegeven. Zij openbaart zich in de gemeente, waar sociale onderscheidingen wegvallen. De slaaf zit daar naast een stadsrentmeester van Korinthe als Erastus (Hand. 19:22; Rom. 16:23; 2 Tim. 4:20).

Met dat heerlijke geloof van het samen-in-Christus-zijn, staat de gemeente in de wereld.⁶ Zij aanvaardt de sociale patronen als draaglijke leefpatronen, maar overstraalt ze inmiddels vanuit de agapè (de liefde). En het is juist die liefde die springstof legt onder een instituut als dat van de slavernij. Omdat het Lam het boek van de wereldgeschiedenis in Zijn doorboorde handen heeft, juist daarom heeft de christelijke gemeente hoop voor de wereld. Het Koninkrijk

Gods breekt reeds nu door, zij het dan niet in volheid of volmaaktheid. Daarom kan een christenmens zich niet onttrekken aan het arbeidsproces. Van Luther wordt gezegd, dat hij nog een boompje planten zou, ook als hij zou weten, dat Christus morgen wederkwam.

Een christenmens kan moed hebben om te leven, niet alleen, omdat hij dit leven beschouwt als een oefenterrein voor het

in de leeuwenkuil, een muurschildering uit de opplaatsen/ labyrinten van de eerste christenen uit de
e.
schildering van een catacombe te Rome, voorstellende

hiernamaals. Dat ook: *Preparatio aeternae vitae* - voorbereiding op het eeuwige leven. Maar een christenmens mag ook geloven, dat God deze wereld niet vernietigt, maar dat Hij haar door het oordeel heen zal louteren, herscheppen en restaureren. Dat wil zeggen, dat niet alles alleen maar in het oordeel achterblijft, maar dat er ook heel wat door het oordeel heen mee zal gaan. Ik meen, dat God ook de wetenschapsman, die in de strijd van dit leven voor de eer van Zijn Schepper is opgekomen, ook in Zijn hemels Koninkrijk in Zijn dienst zal nemen en dat hij alles, wat hij zich op aarde verworven heeft aan schatten van kennis daar eeuwig tot lof van God mag gebruiken. En zolang hij op aarde is, zal hij in dat geloof van dat Koninkrijk tekenen mogen oprichten.

Ook al kent het Nieuwe Testament bijv. de gedachte van een politieke medeverantwoordelijkheid van christenen niet direct, dan wil dat toch niet zeggen, dat zij ons verbiedt ook op het terrein van het maatschappelijke en politieke leven het licht van het Evangelie te laten schijnen.

Als wij de twee woorden ‘kritische reserve’ en ‘hoop’ tenslotte met elkaar proberen te verbinden, dan kunnen we dat doen, door het éne woord van de ‘*vreemdelingschap*’ te gebruiken.⁷ Dat is een bijbels woord. Het woord ballingschap is dat ook. Maar misschien, dat het woord ‘vreemdelingschap’ toch iets meer laat uitkomen, dat wij een opdracht hebben in deze wereld. Wij moeten pelgrimeren door deze wereld en inmiddels de altaren van de ware dienst van God oprichten. De dualiteit, die dat met zich meebrengt, mag geen dualisme worden, waarin we de schepping afschrijven voor de zucht naar het totaal nieuwe, dat van boven komt. Geen dopers-chiliasisch radicalisme waarin de mens met geweld het Koninkrijk van God op aarde opricht. Maar ook geen cultuurschuw monnikendom, dat het Koninkrijk op aarde slechts wil opsluiten in de innerlijkheid en de bevinding.

Onze plaats en roeping in de wereld

Nog een laatste punt vraagt om een bespreking. Ik zou de twee woorden die we gevonden hebben om onze grondhouding te typeren, nu naar voren willen halen (een kritische gereserveerdheid en een levende hoop) om van daaruit onze roeping te verstaan in het bijzonder in de wereld van de wetenschap.

Ik behoef hier niet uitvoerig te betogen, dat het intellectuele klimaat ook aan onze universiteiten en hogescholen gedurende de laatste decennia in sterke

⁷ Dit houdt in een pleidooi voor zowel continuïteit als discontinuïteit tussen het hiernu-maals en het hierna-maals.

mate bepaald wordt door ideologieën waarin met de heerschappij van Gods Woord is afgerekend. Een intellectualistisch zeer geraffineerde avant-garde, misschien niet eens zo heel groot, heeft heel wat stom stemvee in haar kielzog. Het is een geest die systematisch alle bestaande structuren omverwerpt en het liefst een omwenteling in het denken wil bewerken en daarom geen kosten spaart om ons volksleven te injecteren met een revolutionerend denken. Kerk en wereld geven elkaar in dit opzicht de hand.

Verandering van mentaliteit op politiek en maatschappelijk terrein schijnt hetzelfde te zijn als bekering, ook al wordt het aanvankelijk druk aangekondigd als consequentie van het Evangelie. De levende God, de transcendentie van het heil, de eeuwige en vaste normen en waarheden worden ingewisseld voor een consequent horizontalistisch denken, waarin de mens zichzelf ten norm is geworden.

Als we zien, hoe diep deze geest het politieke bestel van ons land reeds aangevreten heeft, als we zien, hoe het theologisch denken en het kerkelijk leven geïnfiltrerd zijn door deze geest, dan beseffen we, dat we hier maar niet met een modeverschijnsel te maken hebben, maar dat het de geest van de tijd is, waarmee geen compromis mogelijk is en waartegen duidelijk positie moet worden gekozen.

De vraag is nu, of wij de uitdaging van deze tijdgeest naast ons neer kunnen leggen. Brengt onze houding van kritische gereserveerdheid niet met zich mee, dat wij aan de verleiding tot politiek en maatschappelijk engagement niet meedoen? De wereld, die in het boze ligt, gaat voorbij. Ze is voor de ondergang bestemd. Daarvan redden wij haar niet. En bovendien zijn haar stoffelijke belangen niet dermate belangrijk, dat een christen er zich voor dood behoeft te vechten. 'Wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont' (2 Petr. 3:13).

Zullen we het water (van de zondvloed) maar over Gods akker (van de wereld) laten gaan?! Wij dragen, verdragen en lijden, als het moet. Ik meen, dat onze houding van gereserveerdheid er ons inderdaad voor kan bewaren, dat we in de strijd met de tijdgeest wanhopig of overspannen zouden worden. De wereld hoeft door ons niet gered te worden. Zij is gered en haar heden en toekomst liggen in de doorboorde handen van de Redder der wereld.

Maar ik meen ook, dat onze houding van kritische gereserveerdheid en hoop, die wij door alle afval en afbraak heen koesteren voor Gods schepping, er ons ook voor moet bewaren, dat wij tot fatalisme zouden vervallen. Wij hebben kritisch te staan in de wereld, waar God ons plaatste. Maar er dan ook

middenin. En dat niet alleen, omdat een vruchtbaar christendom de confrontatie met de geest van de tijd niet schuwt. Maar ook omdat er vanuit het Evangelie en het geloof in de levende God andere en betere antwoorden te geven zijn op de vragen van de tijd en ter wille van het feit, dat het Evangelie zelf een vraag stelt, waarvoor we ons niet behoeven te schamen, zelfs niet voor koningen en overheden, deze vraag: 'Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?'

Dat alles betekent voor een student bijv. onder meer, dat hij in de wereld van de universiteit zich niet mag onttrekken aan zijn verantwoordelijkheid om zijn stem te laten horen in allerlei raden en commissies. Daarin oefenen tegenwoordig ook studenten invloed uit op het beleid van een universiteit. Er rijzen hier allerlei praktische bezwaren. O.a., dat actieve deelname aan dit alles de studietijd verlengt. Niet ieder zal zich deze weelde kunnen veroorloven. Toch moeten wij niet denken, dat alles hier verloren tijd is. De omgang met andersdenkenden bergt gevaren in zich, dat weet ik. Wie meent te staan, zie toe, dat hij niet valle. Maar dat mag niet het enige zijn, dat wij hiervan zeggen.

De omgang met andersdenkenden kan onze ogen ook openen voor zaken, waarvoor we in eigen kring gewoon te weinig aandacht hebben. Ik aanvaard het hele kader, waarin bijv. ontwikkelingshulp en -samenwerking worden aangediend, niet. Maar daarom mag ik de noden van de verre naaste niet over het hoofd zien en daarom zijn er nog wel geweldige structurele, economische en politieke vragen in verband met de inrichting van de maatschappij, de verdeling van het wereldinkomen, enz. Die mogen we niet uit de weg gaan. Wij voelen ons genoopt een antwoord te vinden op de vraag, of een neo-marxistische oplossing van het maatschappijvraagstuk, afgedacht van haar atheïstisch en nihilistisch uitgangspunt, een betere oplossing is dan een liberalistische. Is dat ooit of ergens in de geschiedenis bewezen? Het denken over al deze dingen in confrontatie met de geest van de tijd, is geen verloren tijd.

Maar is het dan toch niet een gewaagd stuk om ons in deze maalstroom te werpen? Staan we soms in de verschillende colleges en verenigingen niet alleen? Men moet immers wel van goede huize komen, om dan op niveau mee te kunnen discussiëren en zo mogelijk van nog betere huize om op een gegeven moment alternatieve voorstellen te kunnen doen. Als wij bijv. de maatschappijkritische instelling op basis van het conflictmodel niet aanvaarden, betekent dat dan dat wij in staat zijn om met een maatschappijvisie te komen, die wellicht ook kritisch is en tegelijk harmoniserend?! Als wij het tegen de boven gesignaleerde tijdgeest willen opnemen, staan we dan niet als David tegenover Goliath, als Elia op de

Karmel? Jazeker, als we maar nooit vergeten, dat de God van David en van Elia niet dood is. Waar is het geloof, dat één klein steentje een reus vellen kan?

We moeten echter wel weten, wat we doen. Niets is voor ons allen zo nodig als een leven in de verborgen omgang met God. Als wij verslappen in de geestelijke doorleving van de kennis van God en van Zijn Christus, worden onze handen slap. Daarom pleit ik voor aanhoudende bezinning op de heilige Schrift in eigen kring. Ik pleit er ook voor, dat we een man, die in de voorhoede staat, niet alleen laten tobben, maar dat we ons met hem bezinnen. Eén ding kan in ieder geval duidelijk zijn, namelijk dat we niet ons lidmaatschap van een hogeschool- of faculteitsraad (of wat voor college dan ook maar) moeten laten afweten, omdat we voor de gang van zaken geen medeverantwoordelijkheid willen dragen, terwijl we in feite ons niet in staat voelen om kritisch gereserveerd en hoopvol mee te doen.

Als Jezus in Johannes 17 Zijn Vader vraagt om bewaring, zegt Hij: ‘Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaard van de boze’ (vs. 15). Wij hebben niet alleen het recht, maar ook de dure plicht om te spreken. Hopelijk werpen wij dan niet slechts een dam op tegen de voortgaande vermaterialisering, tegen het godlozendom en tegen de demoralisering. Het wordt hoog tijd, dat de stem van het Evangelie gehoord wordt over heel het vlak van het leven. Denk alleen aan de verrotte seksuele moraal. Kunnen wij volstaan met persoonlijk te waarschuwen? Moet ons volk het niet weten, dat de Baälsdienst van de seksuele roes ons ten verderve sleept?

God geve ons allen de vrijmoedigheid om voor de eer van Zijn Naam op te komen. Want ‘de aarde is des Heeren en haar volheid, de wereld, en die daarin wonen’ (Ps.24:2).